

pošilja okolo sebe zdravo, od mladostnega življenja burno prekipeljo kri v najoddaljenejši organizemske dele. On bodi zdravnik, ki čuva nad društvenim življenjem ter izdaja potrebne recepte; bodi pa tudi spreten krmilar, ki vodi z izkušeno roko svojo ladjo po razburkanem valovju med kletmi in pečinami.

Lepa, a težavna naloga to! Treba je vsestranske požrtvovalnosti, da se bo kos tej nalogi. Začetek je posebno težak, zato si ga bomo pa olajšali. Nastopili bomo svojo turo na lesenem konjičku, končali jo bomo pa na arabeskem čistokrvnem dirkaču. Na Pegaza pa ne bomo sedali, da ne izgubimo realnih tal izpod nog in da se nam ne zvrti v idealnih višinah.

Specialne naloge tega odseka hočem podati pozneje pri posameznih točkah izvenšolskega delovanja, ki se mi zdi, da bi tu pri nas obradilo v polni meri svoj sad. Sedaj naj podam svoje misli le o konstituiranju odseka samega.

Odsek naj sestoji iz 6 do 7 članov, ki naj bodo razdeljeni po svojem službovanju na vseh straneh Krasa. Voli naj se za dobo treh let, ker bi prehitro menjavanje odsekovih članov nikakor ne bilo v prilog uspešnega odsekovskega delovanja. Vsakokratni društveni predsednik bodi tudi predsednik odseka za izv. delovanje. Drugi člani so lahko že društveni odborniki ali pa drugi. Odsek naj si izvoli izmed sebe tajnika, jako delavnega tovariša, ki bo imel v slučaju požrtvovalnega delovanja v resnici jako mnogo dela. Najbrže bo zahtevala potreba pozneje tudi enega blagajnika; za prvi začetek bo moral vsekakor društveni blagajnik priskočiti odseku na pomoč. Odborniki bodo v prvi vrsti tajnikova desna roka. Oni mu bodo pošiljali od vseh strani potrebne informacije o društveni statistiki itd., o čemer hočem še danes govoriti. Tajnik bi vodil statistično knjigo, knjigo o raznih informacijah, ki se bodo zdele odseku potrebne, vodil bo korespondenco z raznimi društvi in oblastmi, s katerimi bo kazelo stopiti v ožjo dotiko, izvrševal v zvezi s predsednikom sklepe odsekovih sej itd., itd.

Pri vsakem našem društvenem zborovanju bo torej odzadajnaprej ostalo na prvem mestu poročilo o tem, kar je odsek sklenil, napravil, kake informacije je dobil, kake inicijative je dal, sploh o vsem svojem delovanju od zadnjega društvenega zborovanja. (Seveda bo treba biti pri teh poročilih jako skop z imeni; le dejstva bodo govorila, imena so nam neprijetna.)

Od te točke naših društvenih zborovanj si jaz jako mnogo obetam. Dostikrat je čuti tožbe od raznih kolegov (in dostikrat ne brez vzroka), da je na naših zborovanjih vse preveč šablonsko; predavanja obdelujejo večkrat le suhoparne, že tolikrat otepane pedagoške principe, slišijo se predavanja o posameznih znanstvenih strokah, ki ne zanimajo vsakogar itd., in da onega, po čemer hrepene, ni dobiti pri naših zborovanjih. Pristno naše življenje s krvjo in mesom, naše potrebe in težave ne pridejo v naših zborovanjih do odmeva. Ne podajajo se nikake direktive za posamezne slučaje itd. Od tod izvira, da je udeležba pri zborovanjih minimalna, da se nihče ne udeleži debat, da poteka skoraj vsa zborovanja po neki neživahni stereotipni metodi. Evo kratkega zapisnika o takem dolgočasnem zborovanju: 1. Predsednikov nagovor. (Vzet na znanje.) 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. (Vzeto na znanje.) 3. Referat o kakem enostranskem vprašanju. (Vzet na znanje.) 4. Predlogi. (Navadno nobenih.)

Po teh točkah pride zadnja točka in — to je veselje, ker je dolgočasno zborovanje končano in ker se pričakuje v najkrajšem času splošnega zadovoljevanja lačnih želodec. Pika. — Na poti domov: A: „No kolega! Kako ti je prišlo današnje zborovanje?“ B: „Grozno, prijatelj! Človek bi umrl od dolgega časa; dobro, da sem se pozneje restavriral z dobro kapljico in s par partijami na krogle!“

Človek bi mislil, da so vsi ti ljudje že tako blazirani, da jih ne zanima nič več, toda — faktorji — mislite!

Rekel sem prej, da si obetam mnogo od odsekovskega poročila; to mnogo razumem jaz ravno v premembi teh žalostnih razmer, ki vladajo v naših zborovanjih. To poročilo bo prineslo v naše društvo živahnost, veselje do dela, predočevalo nam bo naše pravo, istinito življenje, kakršno bi moralo biti, a ne tako, kakršno je. To poročilo bo nekako individualiziralo naše društvo, postavilo bo v veljavo vse posameznike, ker bodo pri tem vsi zainteresirani,

ter zakrilo in ublažilo nekoliko trpko disonanco, da nastopajo v društvu le nekatere osebe kot bolj markantne, pri tem ko igrajo drugi nekako sekundarno vlogo. Nikakor ne mislim, da bi se ta čisto naravna posledica dala popolnoma odstraniti; mislim namreč: samo ublažiti.

Toliko si torej jaz obetam od tega odsekovskega poročila. Če se motim, bo pokazala že najbližja bodočnost. Na vsak način pa priznam lahko že danes, da se motim, če ne bo vršil odsek za izvenšolsko delovanje s požrtvovalnostjo svoje vzvišene naloge. V nasprotnem slučaju pa si lahko že danes zagotovimo najlepših uspehov.

(Dalje.)

Deželni šolski nadzornik na Primorskem.

Ni še dolgo, odkar smo naznanili, da je imenovan za deželnega šolskega nadzornika na Primorskem Nemec Kauer.

Danes se hočemo na podlagi točnih informacij nekaj dalje baviti s tem možem, da bo slovenska javnost vsaj zvedela, na kak način pridejo možje, kakor je Kauer, k nam, da nam režejo kruh po volji različnih nemških politikov.

Izrečno poudarjamo, da nam ne gre za osebo, temveč za krivični in sovražni sistem, ki ga pribijemo tem potom, da popišemo, kako se je vršilo imenovanje nadzornika Kauerja.

Kdo je ta Kauer? Na podlagi katerih zaslug, oziroma učenjaskih del je prišel ta mož na tako odlično mesto?

Na ta vprašanja odgovarjamo s sledečimi podatki: g. dež. šol. nadzornik je ravnokar dovršil svoje 13. službeno leto. Poučeval je doslej, dokler ni bil imenovan za dež. šol. nadzornika na Primorskem, na gimnaziji v 13. okraju na Dunaju. Od teh 13 let je bil g. nadzornik Kauer za šol. leto 1901/1902 službe oproščen, baje ker je hotel habilitirati kot privatni docent. Istotako je bil oproščen službe od leta 1904—1906. Za šolsko leto 1906/1907 pa se mu je profesorska služba v tem smislu olajšala, da so mu znižali število ur, kar je smatrali tudi kot delni dopust.

Leta 1908. je dobil imenovani gospod zopet za vse leto dopust, ki ga pa ni izrabil, ker je prišlo medtem imenovanje za dežel. šol. nadzornika na Primorskem. V tem času, ko je imel dopust, se je bavil z različnimi stvarmi; n. pr. pripravljal je absolvirane realce za naknadno maturo na gimnaziji iz grščine in latinščine.

Gospod nadzornik Kauer je bil torej 3 $\frac{1}{3}$ leta popolnoma oproščen profesorske službe. Vprašamo, odkod ima mož, ki šteje komaj 13 službenih let, katere je dopust reducirjal na 9 službenih let in nekaj čez, svojo pedagoško izvedenost in spretnost. Opozarjamo na bridke občutke, ki morajo navdajati mnoge zaslužne slovenske profesorje in ravnatelje na Primorskem, ki jim je sedaj gospod Kauer predstojnik.

Razvidno je, da je v tem slučaju gotovo odločevala le protekcija. To slutnjo utemeljuje dejstvo, da je omenjenemu g. dež. šol. nadzorniku na Dolenje Avstrijskem, Schindler, tast, da je g. Kauer strogo nemško-nacionalnega mišljenja in da se je zanj odločno potegoval znani nemški nacionalni poslanec Sylvester.

Osobito pa je bil g. Kauer zavoljo tega „najspodobnejši“ kandidat za mesto deželnega uadznika na Primorskem, ker čisto nič ne zna slovenski. Laščino le za silo lomi, vendar pa ga to znanje laškega jezika ne stori sposobnega, da bi mogel poslušati kakšno strokovno predavanje, oziroma da bi mogel reševati službene akte.

Slovenske poslance pa nujno opozarjamo na ta slučaj, da ga na primeren mestu označijo kot slučaj najgrše protekcije, ki je le pri nas mogoča. Opozarjamo pa zavoljotega, ker se nam lahko pripeti, da bodo na mesto deželnega šolskega nadzornika Končnika na Štajerskem vsilili tudi kakšnega ljubljence nemškega nacionalnega državnega poslanca Sylvestra.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Poročilo o seji socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, ki se je vršila 31. januarja t. l. v Celju v „Narodnem domu“. Začetek ob 9. uri dopoldne.

Navzoči so bili vsi odborniki razen tov. Brinarja, ki se je pa pismeno opravičil. Kot hospitant je bil navzoč tov. Fr. Čok, učitelj iz Trsta, in kot zaupnika v neki posebni zadevi tovariša Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, in Pavel Fiere, nadučitelj pri Sv. Štefanu.

Otvarjajoč sejo pozdravi tov. Pesek vse, posebno pa tov. Čoka, ki ga je poslalo učiteljsko društvo v Trstu, da si vpogleda naše poslovanje. Tov. predsednik naglašja, da vežejo štajersko in primorsko učiteljsvo iskrene simpatije ter poudarja, da ga veseli, da se baš obmejno učiteljsvo tako zanima za smoterno socialno delo. Za Korošci so se oglasili tudi že Goričani, in Tržačani so poslali celo odposlanca, da se pouči o naših smotrih in našem delu.

Neki tov. odbornik pripomni k tem besedam sledeče: „Kakor si je pri ustanavljanju „Zaveze avstr. jugosl. učit. društev“ podalo primorsko in štajersko učiteljsvo roke k skupnemu delu, tako se je to pojavilo zopet, ko stopa učiteljsvo na pot smoternega socialnega dela.“

Tov. Pesek naznanja, da je dobil tudi že s Kranjskega tri pisma v tem oziru in da se tudi kranjsko učiteljsvo pripravlja k smoternemu socialnemu delu, ter otvori sejo z željo, da bi smoteno delo združilo vse slovensko učiteljsvo, da pripomoremo našemu stanu in tako tudi sploh slovenskemu narodu do boljše bodočnosti.

I.

Predsednik tov. Pesek poroča:

1. Nar. napredni akademiki so uvedli letos o novem letu po vsem slov. Štajerskem narodno zbirko in so nabrano vsoto razdelili v razne narodne svrhe. Tudi soc. odseku „Zveze“ so dali za učiteljski sklad 100 K. To je lepa vsota, a še bolj ga je razveselilo dejstvo, da so se akademiki sploh spomnili soc. odseka pri razdeljevanju nar. zbirke. Pokazali so, da cenijo naše delovanje in da mu pripisujejo veliko narodno važnost, kar tudi res zasluži. Predsednik in blagajnik soc. odseka „Zveze“ sta se klub nar. naprednih akademikov v posebnem dopisu zahvalila za to darilo ter sta naglašala, da si bo soc. odsek „Zveze“ prizadeval, da bo učiteljsvo vzajemno delovalo s slov. akademiki za prosveto naroda.

Vzame se z zahvalo na znanje.

2. Zadeva koroških učiteljev je v najlepšem razvoju.

3. Učit. društvo za Trst in okolico je sporočilo, da namerava uvesti soc. odsek ter je prosilo pojasnila.

Tov. Pesek je poslal obširen odgovor, v katerem priporoča, da bi se naj ustanovila posebna „Zveza slovenskih primorskih učiteljev in učiteljic“ in v njenem okrilju socialni odsek, ki bi naj bil za vso Primorsko to, kar je naš za Štajersko. Trst bi pa naj postal središče slov. primorskega učiteljsva, kar bi bilo v narodnem oziru velike važnosti. Da bi pa ustanovilo le učit. društvo za Trst soc. odsek, ki bi posloval kot posluje naše štaj. „Zveze“, je tov. Pesek odsvetoval, ker bi bil delokrog premajhen. Da je ideja tov. Peska padla na rodovitna tla kaže to, da je tržaško učiteljsvo poslalo tov. Čoka kot odposlanca k današnji seji, da se o delokrogu in o poslovanju našega odseka informira.

Tov. Čok pravi, da je tržaško učiteljsvo že ustanovilo odsek, ki bi naj pospeševal stik šole z domom in da se bodo lotili tudi sistematično izvenšolskega dela ter izrazi željo, da bi jim naj soc. odsek štaj. „Zveze“ šel z naveti na roko. Soc. odsek „Zveze“ bo to vselej rad storil in tov. Čok se naprosi, da izrazi tržaškemu učiteljsvu iskrene simpatije štaj. slov. učiteljsva.

4. Tov. Pesek poroča o dopisu tov. Žirovnika v St. Vidu pri Ljubljani, v katerem dopisu opisuje tov. Žirovnik svoje izvenšolsko delovanje. Vzame se z zahvalo na znanje ter bo soc. odsek „Zveze“ zlata zrna, ki se nahajajo v Žirovnikovem navodilu, vestno porabil.

5. Tov. predsednik je poročal tudi še o drugih tekočih zadevah, a bilo bi preobširno, ko bi hotel o vseh poročati.

II.

O naročilnih listih sta poročala tovariša Pesek in Voglar.

Priglasilo se je v januarju 176 naročnikov, kar je za začetek lepo število, posebno ako še vpoštevamo, da so se naročilni listi šele o novem letu pričeli razpošiljati — in da vladajo — kakor napram vsaki novotariji — še tuintam predsodki.

Časopise imajo ti naročniki naročene ne le slovenske politiske in beletristične, temveč tudi hrvaške, srbske, češke, francoske, ruske in nemške. Soc. odsek je moral naročitizanje liste tudi izven naše monarhije: iz Belgrada, Moskve, Monakovega, Lipskega, Berlina in en list celo iz Pariza. Ves promet tudi v te izvenavstrijske kraje se vrši redno potom c. kr. poštne hranilaice. Naročenih je n. pr. „Narodni Dnevnik“ 58, „Narodni List“ 55, „Ljubljanski Zvon“ 24, „Dom in Svet“ 3, „Pädagogische Zeitschrift“ 28, „Planinski Vestnik“ 6, „Potopnik“ 64, „Slovan“ 16, „Slovenski Branik“ 22, „Učiteljski Tovariš“ 138, „Slovenska Šolska Matica“ 112 itd. naročnikov,

Naročilni listi še vedno prihajajo in upati je, da se število naročnikov znatno zviša.

Blagajniško poročilo izkazuje za mesec januar:

dohodkov	560 K 10 h
stroškov	481 „ 71 „
čkovnih prejemkov	381 „ 98 „
čkovnih izdatkov	336 „ 27 „

prometa 1760 K 06 h

kar je za začetek jako lepo število.

Ker se je zadeva glede položnic zakasnila, še niti polovica naročnikov za januar ni vplačala, sicer bi bil promet še mnogo večji. Soc. odsek je za vse naročene liste že vpslal vsaj četrletno, oziroma polletno naročnino, ker se je porabil v to svrhu učiteljski sklad ter so soc. odseku posodili tov. Pesek 50 K, tov. Klemenčič 140 K, učiteljsko društvo za celjski okraj 50 K in „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ 100 K. Za nekatere liste kot „Das Blatt der Hausfrau“ i. dr. in posebno inozemske je soc. odsek plačal že celoletno naročnino.

Pregledale so se blagajniške knjige in kontroliralo se je vse poslovanje, in vse se je našlo v najlepšem redu.

Tov. Pesku in Voglarju se izreče za njiju vestno in neumorno delo priznanje in zahvala s prošnjo, naj vkljub ogromnemu delu vztrajata.

III.

Soc. odsek ae je na to temeljito posvetoval o položaju s posebnim ozirom na naše učiteljske težnje. Soc. odsek bo vestno zasledoval ves tok ter bo stal na braniku za naše tako opravilne zahteve. Z veseljem se je konstatiralo, da je ogromna večina okrajnih soc. odsekov marljivo na delu, da vestno vrše svojo nalogo, le trije okrajni soc. odseki spe spanje ne pravičnega, temveč spanje krivičnega, zakaj še do danes niso odgovorili na vpslano vprašalno polo. Tovariši, tovarišice, pazite, da nas tok časa ne prehitijo. Po toči zvoniti je prepozno.

IV.

Uvede se tudi naročanje knjig, brošur in muzikalij potom soc. odseka „Zveze“. Tovariš Pesek poroča o tozadevnih dogovorih s knjigarnami „Zvezna trgovina“ je dovolila 10% popusta, Gabršček v Gorici od knjig lastne založbe celo 25% in od drugih 10%. Schwentner in Nar. knjigarna še nista odgovorila. Sklene se stopiti v dogovor tudi s tiskarjama Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani in Pichlers Witwe und Sohn na Dunaju.

Ko bo vsa zadeva urejena, stopi tudi s to akcijo socialni odsek „Zveze“ pred učiteljsvo.

V.

Glede razpečevanja kolkov, nar. znakov in razglednic družbe sv. Cirila in Metoda je tudi stopil soc. odsek „Zveze“ z vodstvom družbe sv. C. in M. v dogovor, ki se vzame odobruje na znanje.

Razpečevanje nar. blaga se poveri I. tajniku tov. M. Sotošek u, nadučitelju v Žetalah pri Rogateu.

Učiteljsvo se na to opozori v posebni okrožnici, v kateri se vsa zadeva natančneje pojasni.

VI.

K zborovanjem učit. društev bo pošiljal soc. odsek „Zveze“ na svoje stroške govornike, da se društveno življenje ojači in da se bo vršilo delo učiteljskih društev sistematično.

Tozadevni načrt ali poslovnik se odobri ter se vsa zadeva poveri predsedniku tovarišu Pesku.

Ker so še gmotna sredstva soc. odseka „Zveze“ mala, se sklene, da morajo učit. društva za vsako predavanje, ki jim ga oskrbi soc. odsek na svoje stroške, plačati soc. odseku takso 5 (pet) kron, ki se pa prihodnje leto zniža, če bo socialni odsek gmotno na boljem.

Tov. Kocbek obljubi kot predsednik „Zveze“, da bo ta dala soc. odseku za predavateljsvo prispevek 200—300 K letno.

VII.

Pri zadnji seji, ki je bila 10. januarja t. l. v Celju, se je sklenilo, da priredi soc. odsek „Zveze“ v velikih počitnicah poučen socialentečaj za učiteljsvo.

Tov. Pesek poroča, da je stopil z eksekutivno nar. radikalnega dijaštva v dogovor, da bi se naj vršil socialen tečaj za učiteljsvo in dijaštvo skupaj, da si začetno skupno pot prosvetnemu delu ter sklenemo prijateljske vezi, da bo učiteljsvo in dijaštvo vzajemno delovalo za napredek naroda, da izginejo predsodki, ki še, žal, lotijo akademično izobraženo inteligenco in učiteljsvo na eni strani, na drugi pa učiteljsvo in za napredek naroda vneto dijaštvo — vse skupaj pa od preprežega ljudstva.

Soc. odsek „Zveze“ sklene, da se bo priprav za ta tečaj z vneto poprijel tembolj, ker kaže tudi eksekutiva nar. radikalnega dijaštva za to resno voljo.

VIII.

Tudi skrb za dober učiteljski naraščaj je vzel soc. odsek „Zveze“ v svoj program. Sklene se osnovati podporno društvo „Učiteljski pripravnik“ v Mariboru, ki pa ne bo konkurenčno

društvo „Učit. konvikt v Ljubljani“, ker bo imelo ves drug delokrog. „Učit. konvikt“ v Ljubljani je namenjen le učiteljskim sinovom, a snuje se se podporno društvo „Učit. pripravnik“ v Mariboru bo podpiralo učiteljske sinove sploh, torej učiteljske in tudi neučiteljske sinove dijake. V pripravljajni odbor se izvolijo tov. Černež, Pesek in Kocbek. Sklene se naprositi tudi profesorja na učiteljsko v Mariboru gg. dr. Pivka in dr. Potočnik, da vstopita v ta pripravljajni odbor.

Da se doseže prepotrebni stik učiteljskega z učiteljskimi, se sklene, da bo pošiljal soc. odsek „Zveze“ popolnoma na svoje stroške govornike k zborovanjem učiteljskega društva za mariborski kraj, če povabi to k zborovanjem tudi mariborske učiteljske.

IX.

Glede manjšinskega dela se soc. odsek „Zveze“ popolnoma pridruži akciji čeških tovarišev. Na tozadnji dopis tajnika „Moravske učiteljske zveze“, tov. Hajnega, se sklene potem okrajnih soc. odsekov nabirati podatke i. dr.

Podatke glede slov. štaj. manjšinskih šol bo priobčil tov. Hajny v čeških listih, da se Čehi tako seznanijo z našimi žalostnimi šolskimi razmerami.

X.

Zadeve glede „odsekov mladih“ in „odsekov šolskih vrtnarjev“ se odstopi vodstvu „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Predsednik „Zveze“, tov. Kocbek, obljubi, da bo spravil ti zadevi na dnevni red prihodnje seje upravnega odbora.

Nasvet, da se ustanove odseki mladih, je došel s Češkega. Pripomnim pa kar takoj, da ti „mladi“ niso nekdanji „jungovci“, temveč v resnici mladi učitelji in učiteljice, t. j. neoženjeni, oziroma neomežene. Namen odseka mladih, ki bi ga naj imelo vsako okrajno uč. društvo, bi bil, buditi mlade kolege in kolegice na delo za našo organizacijo. Kolikrat se zgodi, da mlad tovariš in mlada tovarišica ni niti ud uč. društva ali da zahaja jako malomarno k zborovanjem, da nima niti enega stanovskega lista. Da se ti nedostatki odpravijo je namen odsekov „mladih“.

XI.

Na vzporedju je bila tudi važna učiteljska socialna zadeva, namreč točka: „Podpora obolelim učiteljem in učiteljicam naše slovenske štaj. organizacije.“

Ker je bil že pozen čas in ker zahteva zadeva temeljitega posvetovanja, se je odložila na prihodnjo sejo.

XII.

Pri slučajnostih so sklene:

1. Učit. društva naj vpošljejo seznam knjig svojih knjižnic, da bi se event. ustanovila centralna knjižnica.

2. Z „Zvezo trgovino“ v Celju se stopi v dogovor glede šolskih zvezkov.

3. Profesorju na učiteljsko v Mariboru g. L. Lavterju se naj izreče čestitka, ker so njegove izborne računice dobile aprobacijo. Pri vseh uradnih konferencah na slov. štajerskem se naj stavijo letos predlogi, da se uvedejo Lavterjeve računice. G. prof. Lavter se naj naprosi, da naj pri zborovanjih okrajnih učiteljskih društev predava o svoji računski metodi.

4. Soc. odsek „Zveze“ si naj naroči liste: „Slovenec“, „Straža“, „Sloga“, „Slov. Gospodar“, „Naš dom“ in „Štajerc“, da more zasledovati tok politike i. dr. ter odbijati napade na naš stan in naše upravičene zahteve.

5. Naročilnega lista se naj posluži vsak učitelj in vsaka učiteljica, ki reklamira zase atri-but „zavečen“, „zavedna“ — in tudi učiteljska društva si naj liste in knjige naročajo le potem soc. odseka „Zveze“.

V sklepnem govoru naglašava tov. predsednik, da delovanje soc. odseka „Zveze“ vidno napreduje, da ni našlo le v vrstah učiteljev in učiteljic odobravanje, temveč tudi celo v širših narodnih krogih priznanje. Če učiteljstvo vztraja na tej poti smotrenega socialnega dela, se bodo simpatije učiteljstva, kijih uživa med narodom, postotile, in učiteljske tako upravičene zahteve izpolnile. S pozivom k vztrajnosti zaključijo se ob pol 1. uri popoldne.

Politiški pregled.

* **Novo ministrstvo.** Uradni list „Wiener Zeitung“ je objavil imenovanje novega ministrstva, ki je takole sestavljeno: predsedstvo baron Bienerth; ministrstvo za notranje stvari baron Hardt; finančno ministrstvo vitez Bilinski; pravosodno ministrstvo: namestnik predsednika štajerske odvetniške zbornice dr. vitez Hoehenburger; naučno ministrstvo grof Stürgk; železniško ministrstvo: sekcijski načelnik v pokoju Wrba; trgovinsko ministrstvo: predsednik poslanske zbornice doktor Weiskirchner; domobranksko ministrstvo, feld-

maršallajtnant pl. Georgi; ministrstvo za javna dela: dvorni svetnik Ritt; poljedelsko ministrstvo: prof. Braf. Ministri rojaki: Čeh dr. Začek, Poljak Abrahamoviz in Nemec dr. Schreiner. V parlamentarnih krogih se kot gotovo dejstvo razpravlja, da nastopijo Čehi, Jugoslavi in socialni demokratje z najostrejšo opozicijo proti novemu ministrstvu. V novem ministrstvu je 9 Nemcev in le 4 Slovani.

* **Trindvajseto ministrstvo v Avstriji.** Novo Bienerthovo ministrstvo je trindvajseto ministrstvo, počeni od dualistične ere, to je, od l. 1867. V tej vrsti so po dvakrat bili ministrski predsedniki grof Taaffe, baron Gautsch in baron Bienerth.

* **Evropske velevalsti hočejo Avstriji poveriti mandat,** da Srbijo pomiri, ako ne bo konec večnih provokacij. Monarhija bi Srbijo zasedla, uredila ondote razmere in sploh izvršila le, kar ji naročijo evropski mandanti. To idejo propagira „N. Freie Presse“. Drugi pa to misel odločno pobijajo, češ, za intervencijo v Srbiji ni povoda, kadar bo pa potrebna, bo Avstrija storila sama, kar se ji bo v svoje varstvo zdelo potrebno.

* **Bojno razpoloženje v Srbiji.** Srbija se vedno bolj oborožuje. — Vojni minister Živković, ki je podal kralju svojo ostavko, ker mu ni hotela privoliti skupščina zahtevanih vojnih denarnih kreditov, ostane na svojem mestu, ker se je skupščina premislila in bo zahtevane kredite dovolila. Napetost med Avstrijo in Srbijo je vedno večja, tako da se je te dni govorilo o nekem ultimatumu, ki ga hoče baje Avstrija Srbiji odposlati. Sploh je položaj jako resen. — Iz Belgrada javljajo, da so 10. t. m. odpotovale v inozemstvo tri vojaške komisije, in sicer ena v Pariz, ki prevzame vojaške sukne, druga v Belgijo, da prevzame tamkaj naročene puške, oziroma municijo. Nadalje je ženijski stotnik Miletić odpotoval v Berlin, kjer je srbska vlada naročila zrakoplov in letalni stroj.

* **Volilna reforma na Švedskem.** Obe švedski zbornici sta končno z veliko večino sprejeli zrkonske načrte o volilni reformi. Reforma temelji na proporcionalnih volitvah za obe zbornici, a na temelju splošne volilne pravice za drugo zbornico. Cenzus za pasivno volilno pravico v prvo zbornico je znižan na 3000 K.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala tvrdka Gričar & Mejač 62 K; Vrhniška kmetijska posojilnica 20 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran Pirstovšek iz Žalca (pomotoma v predzadnjem izkazu izostal); dr. Tomo Romih (5 K), Humeč (3 K), Magerl (3 K), Hočevvar in Levstik, vsi iz Krškega; Ferdinand Kalinger in Friderik Repovš iz Tržica; Janko Muren iz Draščič; Fran Vendramin in Fani Živec iz Dutovelj; Fran Miklavčič iz Livka; Alojzij Poljšak iz Banjšice pri Grgaru; Fran Črnogaj in Amalija Slatnarjeva iz Ljubljane (Barje); učiteljstvo v št. Vidu pri Ljubljani (8 K); Tomo Petrovec in Angela Janša iz Jarš; Anton Cirman in M. Hirsman iz Dobruča; Fran Flere in Marijana Sirknik iz Rovt nad Logatecem; Fran Muznik iz Nemškega ruta. Bog plati!

Domače ognjišče bodi vez med šolo in domom; zato, tovariši in tovarišice, širite ta list med ljudstvom. V l. letošnji številki je pomotoma ostala stara letnica; blagovolji jo vsakdo popraviti v 1909. Druga številka Domačega ognjišča je že postavljena in se bo začela kmalu razpošiljati. Prirediteljem rediteljskih večerov se priporoča uredništvo „D. O.“ za poročila in dotične referate.

„Naša bodočnost“ se je zakasnela, ker se ni došlo dovoljenje za znižano poštnino; dotiskani sta že prva in druga številka.

Okrajnemu šolskemu nadzorniku Peerzu so slovenski učiteljski kandidati povodom njegovega slovesa podarili dragocen album z napisom: „Svojemu vzornemu in blagemu profesorju, visokorodnemu gospodu profesorju Rudolfu Peerzu od slovesu poklonili hvaležni kandidati tretjega letnika. V Ljubljani, dne 12. svečana 1909.“ — Kaj si neki mislijo pri tem nekateri slovenski profesorji? Ali morajo res samo nemški profesorji imeti tak nastop, ki pridobiva? — To notico je priobčil „Slovenec“ dne 12. t. m. Mi povemo več prihodnji!

Moderne učiteljice. V neki tukajšnji (ljubljski) dekliški šoli ima neka učiteljica to „vzgojevalno metodo“, da si da od svojih učenk — črevlje snaziti (!), druga pa klobuk ali pa muf držati, da si more — lase parfimirati. Toliko za danes; če ne bo reda, pridemo z drugim — štaberlom! — Tako piše „Slovenec“ dne 9. t. m. Dva dni potem odgovarja „Slovenski Narod“, trdeč, da morajo v Lichtenturničnem zavodu, kjer poučujejo nune, učenke za kazen — poljubljati tla! „Slovenec“ se je skril s svojim štaberlom vred! — Mi pravimo, da ni prav ni eno ni drugo, če je resnično. Vendar bi treba v Lichtenturničnem

zavodu boljšega štaberla, ker je poljubljanje tal naravnost gnušna „vzgojevalna metoda“.

Iz učiteljskih krogov „Slomskove zveze“ piše sobotni „Slovenec“: „Večkrat berem v naših listih, kako ta ali oni učitelj ali učiteljica deluje v izobraževalnih in drugih društvi S. L. S. Zabeležil sem si nekatere in ko sem prišel zadnji s tajnikom skupaj, sem ga takoj vprašal, če so ti, ki delujejo v smislu načel naše stranke, tudi člani — „Slomskove zveze“. Pokazal mi je zapisnik, a vseh še ni v njem, dasi je že petina kranjskega učiteljstva zbrana v „Slomskovi zvezi“. Čudila sva se od kod to dejstvo, da še nekateri ne vedo, kaj je njih prva dolžnost. Hoditi k sv. maši, prejemati sv. zakramente, delovati v društvi S. L. S., a obenem pa biti član (ali vsaj veljati za takega) liberalne učiteljske organizacije, ki ima v svojem programu svobodno brezversko šolo, je nedosledno in nenaravno! — Dolžnost takih učiteljev in učiteljic je, da se ganejo in pristopijo v naš krog, kjer edino je njih mesto. — Naročil sem tajniku, da nekatere opozori, prosim pa, da bi se še kdo drugi ganil in naznanil imena tistih, o katerih se po časopisu ničesar ne izve. Potreben je natančen pregled, da se ne bode še v bodoče pisalo o liberalni večini učiteljstva. Pravih liberalcev je med učiteljstvom prav malo, zaradi katerih pa ne sme trpeti ves stan! — Kričaje naj se izolira, da se potem pokaže učiteljstvo tako, kakršno je v resnici, namreč — krščansko! Temno senco, ki so jo vrgli propali liberalni agitatorji na učiteljski stan, moramo pregnati! Na to delovati pa je dolžan vsakdo.“ — Tem besedam ni treba nobenega dostavka. Teroristiške in denunciantске nakane!

Poročila sta se Gabriel Grile, učitelj v Loškem potoku, z gđ. Karolino Dostalovo, učiteljico v Loškem potoku. — Poročil se je v Škedenju pri Trstu ravnatelj pripravljavnice, Miroslav Pretnar, z gđ. Liziko Sancinovo, hčerko trgovca, posestnika ter dež. poslanca. Čestitamo!

Kmetijskim potovalnim učiteljem je imenovan za goriško okolico Ernst Klavžar, dozda gospodarski pristav na grofa Jelačića graščini v Novem dvoru na Hrvaškem.

Tako naprej! V Raklju v Istri je moralo irredentovsko društvo „Lega nazionale“ zapreti svojo šolo, zakaj ko je družba sv. Cirila in Metoda za Istro otvorila tam svojo šolo, so vsi otroci izstopili iz laške in šli v hrvaško.

Lega nazionale v Zadru. Podružnica tega laškega bojnega društva v Zadru je imela preteklo leto čez 50.000 K dohodkov. Zadar šteje komaj 10.000 prebivalcev, ki pa so tudi Hrvatje in Srbi, zato je požrtvovalnost Italijanov naravnost občudovanja vredna.

Pet klopi za 152 učencev. Kake so šolske razmere hrvaškega in slovenskega prebivalstva v Istri, jasno kaže hrvaška šola v Šumbregu, okraj Pazin. Ta šola je enorazredna in jo obiskuje 152 otrok, ki so nameščeni v sobi z okni 0,84 cm visokimi, a 0,66 cm širokimi. V šoli je samo pet klopi za vseh 152 učencev. Pod šolo je hlev, v njem svinja, osel in kokoši. Šola je slaba in se je bati, da se zruši. Zato so kmetje prosili, da se jim zgradi nova šola, in je bila komisija že l. 1907. na licu mesta in je obetala novo zgradbo, a do danes vse zaman! Res, vzorne šolske razmere!

Gospodinska šola na Vrhnikih. Deželni odbor priredi na Vrhnikih gospodinsko šolo, ki bo imela vzgajati kmetiška dekleta v gospodinjstvu, šivanju, likanju, vrtnarstvu, reji male živine itd. Pouk bo brezplačen, le za hrano bo plačevati po 50 vinarjev na dan. Tečaj se prične dne 15. marca. Sprejemale se bodo vanj kmetiška dekleta od 16. leta naprej. Pismene ali pa ustne prošnje je vložiti do 1. marca t. l. pri županstvu na Vrhnikih, kjer se izvedo tudi nadaljne podrobnosti.

Nahrbtnike namesto torb imajo vsi učenci c. kr. pripravnice za srednje šole v Trstu. Vsi nahrbtniki so rjavi in stane eden 1,60 K. Ne samo, da so nahrtniki mnogo cenejši kakor torbe, ampak so tudi bolj trpežni in praktični. Vsak učenec ima — v šolo grede — v nahrbtniku mapo z zvezki, kajice in kruh. Nahrtnik si učenec lepo naprti na hrbat, roke pa ima v žepu, da ne pridri ves premražen v šolo. Jako praktična in posnemanja vredna uvedba.

V Celovcu je umrl v starosti 69 let deželni šolski nadzornik dvorni svetnik Palla. V pokoj je stopil šele pred 6 tedni.

Devet šulferajnskih podružnic so minuli teden ustanovili na Srednjem in Zgornjem Štajerskem.

K vztrajnemu učenju slovensčine pozivljajo celovške „Fr. Stimmern“ nemško mladino. Tudi če dobi kateri v izpričevalu „nezadostno“, pravijo, vendar naprej v učenju tega jezika, ki se ga rabi za življenje, da se enega ali drugega pri zasedanju uradniških mest zaradi neznanja drugega deželnega jezika ne preterira.

Nemški šolski nadzornik za — Istro! Vlada se pripravlja, da imenuje za par nemških šol v Istri posebnega nemškega šolskega nadzornika. Kolikor šol — toliko nadzornikov, pa mirna Bosna! Vsaj za nadzornike ne manjka denarja!

Prošnja. Te dni bom razpošiljal plakate za vinski semenj pri Sv. Križu. Ker mi niso znani naslovi vinskih trgovcev in gostilničarjev, se bom obračal na cenjene tovariše, da razdele plakate.

Fran Malnarič.

Peti sestanek trgovskih in obrtnih vajencev je priredilo učiteljstvo meščanske šole v Krškem v nedeljo dne 14. t. m. ob 2. uri popoldne. Predaval je ravnatelj meščanske šole dr. Tomo Romih o človeški hrani in prebavljanju. Po predavanju je bila telovadba.

Suspendirani tovariš nujno prosi podpore, ker je v veliki bedi. Darove sprejema naš list. Dvakrat da, kdor hitro da!

Suplent ali suplentka se takoj sprejme na petrazrednici v Čadramu pri Konjicah. Ponudbe naj se vpošljejo tamkajšnemu šolskemu vodstvu.

Učiteljski krožek za sodni okraj Črnomelj zboruje 24. t. m. na Vinici. Tov. Lovšin poroča: Kako pričeti s prirejanjem roditeljskih sestankov.

Kar štiri nove šole postavi koroška vlada — v slovenskih pokrajinah, in sicer na Obirskem, v Beli, v Lobniku in Remšeniku; slednje tri kar v eni fari. „Pa naj kdo reče“ — pravi celovski „Mir“ — da vlada ne skrbi za Slovence, da bi jih nemški lintver mogel prej požreti. Samoobsebi je je namreč na Koroškem „umevno“, da te šole ne bodo slovenske, ampak ponemčevalnice.

Naznanilo. Naznanjeni sestanek mokronoškega krožka se ne vrši 14. t. m., temveč enkrat pozneje. Dan se pravočasno naznani.

Za učiteljski sklad se je nabralo pri učiteljskem zborovanju v Slovenski Bistrici 12 K. Polovica te vsote je poslal S. Krotky socialnemu odseku „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celje. Hvala! Vrlo naprej!

Fran Voglar, blagajnik.

Proti imenovanju deželnega šolskega nadzornika za spodnještajerske nemške šole je protestiral okrajni zastop v Gornjem gradu ter poslal naučnemu ministrstvu naslednjo brzojavko: Zastopniki okraja Gornji grad najodločneje ugovarjajo nameranemu izvajajočemu imenovanju šolskega nadzornika nemškimi šolam slovenske Štajerske. Javni činitelji, zabranite narodnostne prepire, vsi vi na branik za sveta načela mogočne Avstrije! Zahtevamo tudi povoljno takojšnjo rešitev slovenskega vseučilišča.

Učiteljstvo z dežele in iz mesta opozarjamo na inserat „Hotel Vega“ v Spodnji Šiški, kjer je na razpolago tudi „Učiteljski Tovariš“.

Listnica uredništva.

P. M.: Vaš spis o Darwinu porabimo prihodnjič.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovjše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

Kolodvorske ulice št. 8.

23 42—7

P. n. slavnemu učiteljstvu!

Vljudno naznanjam, da sem prevzel s 1. februarjem t. l.

„HOTEL VEGA“

ter se najtopleje priporočam slavnemu učiteljstvu iz mesta in dežele za obilen poset, zagotavljajoč, da bom postrezal z najboljšimi jedili in pijačami.

Z odličnim spoštovanjem

VINKO OREŠNIK

hotelir v Spod. Šiški.